

De anatomische les van Dokter Deyman

P.M.*

Toen afgelopen november door een naadlekkage als gevolg van een darmoperatie mijn buikwond openging, kwam mij, als kunsthistorica en beeldend kunstenaar, het schilderij 'De anatomische les van Dokter Deyman' van Rembrandt voor ogen. Het duurde een tijdje voordat het beeld weer kon verdwijnen.

Ik heb al dertig jaar de Ziekte van Crohn en weet dus een beetje wat het is voortdurend te leven met medische klachten. Voor deze operaties ben ik drie keer eerder aan mijn darmen geopereerd. Het ziekenhuis komt mij, bij elke binnenkomst, akelig vertrouwd voor. Buiten mijn internist zie ik geregeld een reumatoloog, een dermatoloog en een nefroloog (prachtige termen, overigens, bij de laatste krijg ik altijd het beeld van de Egyptische beschaving op mijn netvlies; het had erger gekund). En het dubieuze voordeel

van op jonge leeftijd met een chronische ziekte geconfronteerd te worden is het algemene gevoel dat een goeie gezondheid geen algemeen mensenrecht is. Het menselijk omgaan daarmee daarentegen, wordt erdoor des te belangrijker.

Na twee spoedopnames in oktober en november, als gevolg van acute darmverstopping, werd bij de tweede keer besloten een stuk darm te verwijderen. Een paar dagen na

deze operatie zwol ik op, tot voor mij onbekende proporties, en bleken de naden los te hebben gelaten. In de daarop volgende operatie werd een ileostoma aangebracht (en een slijmfistel). Van dat alles heb ik geen seconde wakker gelegen. Hetzelfde ging op voor alle andere bijkomende complicaties als een buikabces, een besmettelijke bacterievorming, en aan 't einde van de (voorlopige) rit, een wondbreuk. Maar van de open wond die ontstond deed ik de eerste dagen geen oog dicht. Ik denk in beelden, als elke mens die zijn leven leeft in de beeldende kunst, en ik dacht altijd dat geen enkel beeld voor mij onvoorstelbaar was. Totdat mijn buik opening.

Het gevoel dat je er toe doet

Ik begrijp inmiddels dat het vaker voorkomt, maar als je toch niet de kinderachtigste bent voor wat betreft het ondergaan van dingen op medisch gebied en je wordt plotsklaps geconfronteerd met iets waarvan je het bestaan niet wist, vermoedde of kunt begrijpen, is het een akelige gewaarwording dat zoiets langzaam en vanzelf dicht moet groeien. Dat je met een open buik gewoon gelijk op moet staan ('hoezo, valt niet alles eruit dan?'), moet douchen ('dat meen je toch niet?!'), er azijnzuurbaden in moet krijgen (en daar was Rembrandts Dokter Deyman weer), vacuümpompen ('say what?!') en ga zo maar door. Het enige dat dan echt voor je telt, is dat menselijke aspect.

De wondconsulent is voor mij symbolisch daarvoor. Zij, en andere mensen die aan mijn bed stonden, van chirurgen, artsen tot verpleegkundigen en van stomaverpleegkundigen tot dames van de koffie, waarbij eenzelfde menselijke inslag zo duidelijk voelbaar was.

Het zit 'm ergens in de juiste balans tussen professionaliteit en inlevingsvermogen

Zoals ik leef in de wereld van mijn vakgebied, geldt dat voor de mensen in de medische wereld waarschijnlijk hetzelfde. Wellicht is het dus voor jullie wel niet eens meer voorstelbaar dat een patiënt die in het ziekenhuis ligt er vaak niet eens door de voordeur naar binnen is gekomen. Dat diens perspectief daardoor volledig verschuift van het ene op het andere moment, van horizon naar blik op het plafond, zelfs door de gang gereden worden in een bed laat de omgeving er vreemd uitzien, ook als je die omgeving best een beetje kent. Voor jullie is het verschil tussen een

koffiejuffrouw en een verpleegkundige overduidelijk, voor ons duurt het dagen voordat we het doorhebben. En je krijgt zoveel mensen aan je bed, die zich allemaal voorstellen, dat het verschil, plat vanuit bed bezien en in dat rare perspectief, niet zo heel groot meer is tussen hen. Enig onderscheid is er op gevoel van hoe er met je wordt omgegaan. Misschien is het een soort van ingebouwde overlevingssensor die je als zieke mens daarvoor automatisch in werking zet. Hoe 'goed' iemand is wordt daarin minder bepaald door vaktechnische aspecten als door de wijze waarop iemand die je helpt daarbij een oprecht menselijk gevoel aan de dag legt.

Welk gevoel is dat dan? Ik vermoed dat het 'm ergens zit in de juiste balans tussen professionaliteit en inlevingsvermogen. Het eerste wekt vertrouwen (dat je zo nodig hebt), immers het is heel goed dat er met een zekere afstand wordt uitgelegd dat het 'allemaal heel normaal is wat je hebt'. Het tweede het gevoel dat je er toe doet. De juiste balans tussen beide, is hierin het sleutelwoord.

Het ontdekken dat er zoiets bestaat als doordacht beleid op dit terrein, de uitleg ervan. Merken dat er ook naar gehandeld wordt, tussendoor af en toe een opmerking als: 'ik begrijp dat het er van jouw kant uit heel anders uitziet'. Het verschil uitgelegd krijgen tussen alginaat en betadine gazen, het verschil in verbanden die maar één letter verschillen van elkaar, en experimenteren met de pleister-soorten die je huid goed kan verdragen als het maanden beplakt moet worden op dezelfde plekken. Voelen dat er net zo lang wordt doorgegaan met het uitproberen van verschillende systemen van verbinden van wonden en stoma's (die in mijn geval zo dicht bij elkaar zaten dat het beplakken van beiden erg lastig was) totdat een oplossing is gevonden die goed werkt. Ervaren dat er andere mensen bij worden gehaald (zoals een stomaverpleegkundige) voor overleg. Wetende dat je iemand, ook als je later thuis bent, gewoon kunt bellen met vragen (ook als het 'stomme' vragen zijn). En het mooist van alles, na afloop dan ook zelf nog eens een telefoontje krijgen met de vraag hoe het met je gaat. Voor jullie valt dit alles simpelweg onder de term 'wondbehandelplan'. Met de nadruk op 'plan'. Aan deze kant van de wond, ligt de klemtoon in het woord op 'behandel'. Het gevoel in de manier van aanpak. Dank je, dus, wondconsulente. Daardoor kon 'Dokter Deyman' voor mij weer gewoon een mooi schilderij worden.

* *Pascal M., patiënt*